Nikolai Vasilievici Gogol

Caleaşca

Nuvelă

Odată cu venirea în garnizoană a regimentului de cavalerie ***, orăşelul B. se înveseli foarte mult. Până atunci fusese aici o groaznică plictiseală. Când ţi se întâmplă să treci prin orăşel şi să te uiţi la căsuţele scunde de lut, care privesc ulița cu o mutră nemaipomenit de acră, atunci... dar nici nu poţi spune ce ţi se întâmplă atunci în suflet... Simţi că te cuprinde o jale, ca şi cum ai fi pierdut la cărţi sau ai fi spus netam-nesam cine ştie ce neghiobie. Într-un cuvânt, nu te simţeai bine deloc. Lutul cu care au fost lipite cândva căsuţele a căzut din pricina ploilor, iar pereţii, din albi cum au fost cândva, au ajuns bălţaţi. Cum se întâmplă de obicei în orăşelele noastre din sud, cele mai multe acoperişuri sunt de trestie. În urma unei porunci de mai de demult a poliţaiului, au fost tăiate toate grădinițele, pentru ca orăşelul să pară mai frumos. Pe uliţe nu întâlneşti ţipenie de om şi rar se întâmplă să treacă câte un cocoş doar, peste caldarâmul moale ca o pernă, din pricina colbului gros de un sfert de arşin; la cea mai mică ploaie, caldarâmul se preface în glod. Uliţele orăşelului B. se umplu atunci de acele animale grase cărora poliţaiul le spune „franţuji". Când animalele acestea îşi scot râturile pline de seriozitate din băltoacele unde se tăvălesc, guiţă aşa de ascuţit, încât celui ce trece tocmai atunci pe acolo, cu căruţa, nu-i rămâne decât să dea bice cailor. Dar, dealtfel, e destul de greu să întâlneşti vreo căruţă prin orăşelul B. Rar, rar de tot se-ntâmplă să treacă hodorogind pe caldarâm câte un vehicul, nici brişcă, nici teleagă, în care şade, uitându-se, printre sacii de făină înghesuiţi în jurul lui, un moşier oarecare, stăpân peste unsprezece suflete de iobagi, îmbrăcat cu un

Nikolai Vasilievici Gogol

Caleaşca

Nuvelă

Odată cu venirea în garnizoană a regimentului de cavalerie ***, orăşelul B. se înveseli foarte mult. Până atunci fusese aici o groaznică plictiseală. Când ți se întâmplă să treci prin orăşel şi să te uiți la căsuțele scunde de lut, care privesc ulița cu o mutră nemaipomenit de acră, atunci... dar nici nu poți spune ce ți se întâmplă atunci în suflet... Simți că te cuprinde o jale, ca şi cum ai fi pierdut la cărți sau ai fi spus netam-nesam cine ştie ce neghiobie. Într-un cuvânt, nu te simțeai bine deloc. Lutul cu care au fost lipite cândva căsuțele a căzut din pricina ploilor, iar pereții, din albi cum au fost cândva, au ajuns bălțați. Cum se întâmplă de obicei în orăşelele noastre din sud, cele mai multe acoperişuri sunt de trestie. În urma unei porunci de mai de demult a polițaiului, au fost tăiate toate grădinițele, pentru ca orăşelul să pară mai frumos. Pe ulițe nu întâlneşti țipenie de om şi rar se întâmplă să treacă câte un cocoş doar, peste caldarâmul moale ca o pernă, din pricina colbului gros de un sfert de arşin; la cea mai mică ploaie, caldarâmul se preface în glod. Ulițele orăşelului B. se umplu atunci de acele animale grase cărora polițaiul le spune „franțuji". Când animalele acestea îşi scot râturile pline de seriozitate din băltoacele unde se tăvălesc, guiță aşa de ascuțit, încât celui ce trece tocmai atunci pe acolo, cu căruța, nu-i rămâne decât să dea bice cailor. Dar, dealtfel, e destul de greu să întâlneşti vreo căruță prin orăşelul B. Rar, rar de tot se-ntâmplă să treacă hodorogind pe caldarâm câte un vehicul,

nici brişcă, nici teleagă, în care şade, uitându-se, printre sacii de făină înghesuiți în jurul lui, un moşier oarecare, stăpân peste unsprezece suflete de iobagi, îmbrăcat cu un surtuc de nankin şi biciuind o iapă murgă, cu mânzul după ea. Până şi piața are o înfățişare cam demnă de plâns; casa croitorului iese din rând cum nu se poate mai caraghios, nu cu toată fațada, ci numai cu un colț; peste drum, drept în fața ei, se tot clădeşte de vreo cincisprezece ani o casă de piatră cu două ferestre; iar mai încolo se află o curte împrejmuită cu un gard de modă nouă, de scânduri vopsite în culoarea cenuşie a noroiului, dat de polițai drept model pentru asemenea construcții încă de pe vremea când el era tânăr şi nu-şi luase încă obiceiul să se culce îndată după prânz şi să ia noaptea, înainte de culcare, un decoct de agrişe uscate. La celelalte case, gardurile sunt mai toate de nuiele împletite. În mijlocul pieții se află nişte dughenițe, mici de tot, unde puteai vedea oricând câte un şirag de covrigi, o muiere cu basma roşie în cap, un pud de săpun, câteva funturi de migdale amare, alice de vânătoare, puțină stambă şi doi băieți de prăvălie, care, oricând îi apucai, jucau svaika[1] în fața uşii. Însă cum a venit în garnizoană, în acest orăşel, capitală de județ, regimentul de cavalerie, toate s-au schimbat, ulițele s-au împestrițat, şi s-au înviorat – într-un cuvânt, au căpătat o înfățişare nouă cu desăvârşire. Căsuțele scunde vedeau adesea cum trece pe lângă ele câte un ofițer sprinten şi chipeş, cu penaj la chipiu, în drum spre vreun camarad al lui, să discute împreună despre înaintări, despre cel mai bun tutun, iar câteodată să pună la bătaie, la cărți, o droşcă, care cu drept cuvânt se putea numi a regimentului, căci trecea din mână în mână – dar tot la regiment rămânea; azi se plimba cu ea maiorul, mâine era în grajdul unui locotenent, iar când te uitai, peste o săptămână, iar îi ungea bucşele cu seu ordonanța maiorului. Gardurile de nuiele împletite, dintre case, erau pline de şepci soldățeşti, puse la soare şi nu era poartă unde să nu fie atârnată câte o manta sură. Prin toate ulicioarele dădeai de soldați cu mustăți țepoase, ca nişte perii de ghete. Astfel de

mustăți puteau fi văzute prin toate locurile. Numai ce se adunau în piață câteva precupețe cu căuşele, că îndată se şi ivea în spatele lor câte o pereche de mustăți, în piața din mijlocul orăşelului, nelipsitul soldat cu mustăți îl săpunea pe vreun țărănoi, căruia nu-i rămânea decât să geamă şi să-şi boldească ochii în sus. Ofițerii înviorară societatea orăşelului, alcătuită până atunci numai din judecător, care trăia într-o casă cu o oarecare diaconească, şi din polițai, om aşezat, dar care dormea pe săturatele, cât era ziulica de mare, de după prânz şi până seara, şi de seara până a doua zi la prânz.

Societatea se făcu însă mai numeroasă şi mai interesantă când îşi mută acolo cartierul generalul de brigadă. Moşierii din împrejurimi, a căror existență nici măcar n-o bănuise cineva până atunci, începură să vină tot mai des în acest orăşel, totodată şi capitală de ținut, ca să se întâlnească cu domnii ofițeri şi să mai joace din când în când câte un bănculeț, la care visau cum nu se poate mai nelămurit capetele lor din cale-afară de pline de grijile semănatului, de comisioanele nevestelor şi de vânătoarea de iepuri.

Tare îmi pare rău că nu-mi pot aduce aminte cu ce prilej anume s-a întâmplat să dea generalul de brigadă o masă mare. Se făcuseră pentru această masă pregătiri uriaşe. Până aproape de barieră se auzeau tocând la bucătăria generalului cuțitele bucătarilor. Toată piața fusese cu desăvârşire pustiită; aşa că judecătorul şi cu diaconeasa lui au trebuit să mănânce numai lipii de făină de hrişcă şi chisăliță de crohmală. Curtea nu tocmai mare a casei generalului era plină toată de droşte şi de caleşti. Societatea, alcătuită numai din bărbați, cuprindea, în afară de ofițeri, şi câțiva moşieri din împrejurimi. Mai acătării dintre toți, era Pifagor Pifagorovici Certokuțki, unul din cei mai de seamă aristocrați ai județului B., care venea la alegerile nobilimii într-un echipaj elegant şi făcea zarvă mai multă decât toți. Certokuțki slujise cândva într-un regiment de cavalerie, unde fusese unul dintre ofițerii cei mai de seamă şi mai cu vază. Cel puțin, prin locurile pe unde pribegise regimentul lui, fusese văzut pe la multe baluri şi sindrofii

despre care lucru pot fi întrebate domnişoarele din guberniile Tambovului şi Simbirskului. Şi poate că vestea i s-ar fi dus şi prin alte gubernii, spre şi mai marea lui glorie şi folosinţă, dacă nu s-ar fi întâmplat să iasă din armată dintr-o pricină numită de obicei afacere neplăcută. Nu prea ştiu bine dacă dăduse o palmă cuiva, pe vremuri, sau că o primise – e sigur însă că fusese rugat să-şi dea demisia. Dealtfel nu pierduse cu asta nimic din prestigiu; purta un frac cu talia sus, în felul mundirelor de uniformă, pinteni la cizmă şi mustăţi sub nas, fiindcă fără ele nobilii ar fi putut crede că slujise în infanterie, armă pe care Certokuţki o numea în batjocură, câteodată pihotă, câteodată pifanterie. Certokuţki venea pe la toate iarmaroacele unde se îmbulzeau toate măruntaiele Rusiei, alcătuită din doici, copii, fete, şi moşieri grăsani, veniţi să se distreze în tot felul de *brişte*, *taradoice*, *tarantase* şi în nişte *carete* pe care nici măcar în vis nu ţi le-ai fi putut închipui. Mirosea numaidecât că în cutare loc s-a stabilit în garnizoană un regiment de cavalerie, şi venea totdeauna să se vadă cu domnii ofiţeri. Cum dădea cu ochii de ei, sărea foarte sprinten din caleaşca lui mică şi uşoară, sau din droşcă şi făcea cunoştinţă cu dânşii nemaipomenit de repede. La alegerile trecute, dăduse nobilimii o masă straşnică, la care declarase că de-l vor alege mareşal, avea să pună nobilimea pe picioare, cum niciodată nu a fost pusă… îndeobşte, cum se spune prin gubernii şi prin judeţe, avea apucături boiereşti, se însurase cu o fată destul de frumuşică şi luase odată cu dânsa o zestre de două sute de suflete şi câteva mii, bani gata. Capitalul îşi găsi întrebuinţare numaidecât: cumpără şase cai cu adevărat minunaţi, o maimuţă domesticită, din acele ce umblă prin casă, îşi procură clanţe aurite la uşi şi tocmi un majordom franţuz. Cele două sute de suflete ale nevestei, împreună cu celelalte două sute ale lui, fură puse la credit pentru nişte manipulaţii comerciale. Într-un cuvânt, Certokuţki era un moşier în toată regula… Un moşier din cei mari!

Afară de el se aflau la masă la general şi câţiva alţi moşieri, însă despre ei n-avem ce spune. Restul oaspeţilor erau toţi

militari din regiment şi doi ofițeri de stat-major, unul colonel şi celălalt maior destul de rotofei. Generalul, şi el om voinic şi din cale afară de gras, era de altfel, după spusele ofițerilor, un şef bun. Avea glas de bas profund, plin de importanță. Masa a fost excepțională şi toate felurile: nisetrul, morunul, cega, dropiile, sparanghelul, prepelițele, potârnichile, ciupercile, mărturiseau că bucătarul nu luase încă din ajun nicio picătură de rachiu şi mai mărturiseau că patru soldați cu cuțite lucraseră toată noaptea să-l ajute la făcut fricaseuri şi jeleuri. Mulțimea de sticle lungi cu Lafitte şi altele cu gât scurt cu Madera, minunata zi de vară, ferestrele larg deschise, farfuriile cu gheață de pe masă, ultimul nasture descheiat al domnilor ofițeri, plastroanele boțite ale stăpânilor fracurilor largi, convorbirile care se încrucişau, acoperite de glasul generalului şi udate din belşug cu şampanie, toate se potriveau cum nu se poate mai bine. După masă, toți se ridicară cu o greutate plăcută în stomac; îşi aprinseră, care ciubucele lungi, care lulele scurte şi ieşiră în cerdac cu ceştile cu cafea în mână.

Generalul, colonelul şi chiar maiorul, toți erau cu mundirele descheiate, aşa că li se zăreau nobilele lor pacheşti boiereşti, de mătase; domnii ofițeri, însă, păstrând respectul de rigoare, țineau mundirele încheiate, în afară de ultimii trei nasturi.

— Ei, de-acum o putem vedea, – spuse generalul; se întoarse către aghiotant, un tânăr destul de dezghețat şi cu înfățişare plăcută, şi adaugă:

— Fii, mă rog matale, aşa de drăguț şi porunceşte să se aducă iapa murgă. Uite, veți vedea şi dumneavoastră…

Aici generalul trase din lulea şi scoase un nour de fum.

— Nu arată încă aşa cum ar trebui să arate, pentru că-n blestematul ăsta de târguşor nu găseşti un grajd ca lumea. Iapa asta… puf-puf… e-o iapă pe cinste.

— Dar de mult, puf-puf… o are excelența voastră? – îl întrebă Certokuțki.

— Puf-puf-puf, pu-puf... Nu chiar aşa demult. Sunt numai doi ani, de când am luat-o de la herghelie.

— Şi a luat-o excelența voastră gata învățată la călărie, sau a binevoit s-o învețe aici?

— Pu-puf... pu-pu-pu-u-u-f: Aici! – şi spunând astfel, generalul dispăru într-un nour de fum.

Chiar atunci țâşni din grajd un soldat; se auzi tropot de copite; se ivi alt soldat, în halat alb, cu nişte mustăți negre, uriaşe, ducând de dârlogi o iapă; era speriată şi tresărea; îşi smuci pe neaşteptate capul în sus, încât era cât pe ce să-l arunce în aer, cu mustăți cu tot, pe soldatul care se cinchi repede la pământ.

— Hai-hai! Fii cuminte, Agafena Ivanovna, – îi vorbea soldatul, aducând-o lângă cerdac.

Precum se vede, iepei îi zicea Agafena Ivanovna. Era puternică, sălbatică, aşa ca o frumusețe meridională; a răsunat cerdacul de lemn, când l-a izbit cu copitele, apoi s-a oprit brusc.

Generalul îşi scoase pipa din gură, şi începu să se uite la Agafena Ivanovna cu fața plină de mulțumire. Însuşi colonelul comandant al regimentului coborî din cerdac şi o apucă de bot, însuşi maiorul o bătu pe crupă, în timp ce ceilalți o admirau plescăind din limbă.

Certokuțki coborî şi el din cerdac şi trecu înapoia iepei. Soldatul care o ținea de dârlogi stătea smirna şi se uita țintă în ochii musafirilor, parc-ar fi vrut să se năpustească asupra lor.

— Foarte-foarte frumoasă iapă! Chipeşă iapă! – spuse Certokuțki. – Îmi dă voie excelența voastră să văd şi eu cum merge?

— Pasul îl are bun. Numai, dracu ştie... ce-i cu ea. I-a dat prostul de felcer nişte hapuri şi de atuncea strănută întruna.

— Foarte-foarte frumoasă iapă! Are, însă, excelența voastră un echipaj corespunzător pentru dânsa?

— Un echipaj? Dar iapa asta-i numai de călărie!

— Asta o ştiu eu. Am întrebat pe excelența voastră numai ca să aflu dacă are un echipaj corespunzător pentru ceilalți cai.

— Eh, echipaje nu prea am destule. Trebuie să-ți mărturisesc că de când tot vreau să am şi eu o caleaşca din cele care se fac azi… I-am scris despre asta fratelui meu care stă acuma la Petersburg dar nu ştiu dacă mi-o trimite sau nu.

— Mi se pare, excelența voastră, că nu se află caleşti mai bune decât cele de Viena, – observă colonelul.

— Ai perfectă dreptate, puf-puf-puf!

— Eu, excelența voastră, am o caleaşcă minunată, originală, de Viena.

— Care? Aceea cu care ai venit dumneata?

— O, nu, asta-i una de drum, a mea personală pentru alergătură după treburi, dar cealaltă… e uimitor de uşoară, parcă-i un fulg. Când şezi într-însa, dacă-mi permite excelența voastră să mă exprim aşa, parcă te-ar legăna doica în leagăn, nu alta.

— Va să zică-i confortabilă?

— Foarte-foarte confortabilă! Pernele, arcurile – toate parc-ar fi dintr-o poză.

— Bun lucru!

— Dar cât e de încăpătoare! Nici c-am mai văzut aşa ceva, excelența voastră. Pe când eram în activitate, puneam în cutiile ei zece sticle de rom şi douăzeci de funturi de tutun, afară că mai luam cu mine aproape şase mundire, albituri şi două ciubuce, ca să zic aşa – cu voia excelenței voastre – lungi cât nişte tenii. Iar în buzunarele ei ar încăpea un bou întreg.

— Bun lucru şi acesta!

— Eu, excelența voastră, am dat pe caleaşca asta patru mii.

— Judecând după preț, trebuie să fie bună. Şi ai cumpărat-o chiar dumneata?

— Nu, excelența voastră, am căpătat-o din întâmplare. De cumpărat, a cumpărat-o un prieten al meu din copilărie, un om cum rar întâlneşti, cu care excelența voastră s-ar fi înțeles de minune. Pentru noi doi, ce era al unuia era şi a altuia.

Totuna era. Caleaşca i-am câştigat-o la cărți. Poate c-ar dori excelența voastră să-mi facă cinstea să poftească mâine la dejun la mine. Aşa ar putea vedea caleaşca.

— Nu ştiu ce să-ți spun. Să viu singur, mie nu ştiu cum. Dacă-i aşa, poate mi-ai îngădui să viu cu domnii ofițeri?

— Dar îi poftesc cu plecăciune şi pe domnii ofițeri. Domnilor, are să fie pentru mine o mare cinste să am plăcerea să vă văd în casa mea!

Colonelul, maiorul şi ceilalți ofițeri i-au mulțumit, înclinându-se cu multă curtenie.

— Eu, excelența voastră, sunt de părere că dacă-i vorba să cumperi un lucru, atunci să fie neapărat un lucru bun, şi de cât să iei un lucru prost, te laşi mai bine păgubaş. Iaca, mâine, când excelența voastră are să-mi facă cinstea să poftească la mine, am să-i arăt nişte chestii pe care mi le-am instalat eu în gospodărie.

Generalul se uita la el, slobozind fumul pe gură.

Certokuțki era cum nu se poate mai mulțumit că-i poftise pe domnii ofițeri la el la masă, şi prinse a porunci din vreme, în închipuirea lui, tot feluri de pateuri, şi de sosuri. Şi se uită la ei cu multă veselie; iar domnii ofițeri, dacă ar fi fost să te iei după ochii lor şi după anumite mişcări uşoare ale trupului, care aduceau a plecăciuni, ai fi crezut că şi-au îndoit buna dispoziție față de dânsul. Certokuțki se simțea acum la largul lui, şi îi tot dădea ghes cu vorba. Glasul i se muiase şi semăna acum cu glasul unui om copleşit de plăcere.

— Stăpâna casei va fi măgulită când vă voi prezenta, excelența voastră.

— Foarte încântat! – spuse generalul netezindu-şi mustața. După aceea, Certokuțki ar fi vrut să plece îndată acasă, să poată pregăti din timp toate cele necesare pentru primirea oaspeților la masa de a doua zi. Îşi luase până şi pălăria în mină, însă, lucru curios, fără să-şi dea seama cum, zăbovi încă un răstimp. Până una alta, mesele de joc au şi fost aşezate în odaie şi în curând întreaga societate se împărți în

partide de câte patru, se împrăştie prin diferitele colțuri ale odăilor şi se aşează la *whist.*

Se aduseră lumânările. Certokuțki stătu multă vreme la îndoială dacă să se aşeze sau nu la *whist.* Cum însă domnii ofițeri începură să-l îmbie să joace, refuzul i se păru foarte nepotrivit cu regulile bunei cuviințe. Aşa că se aşează şi el. Pe nesimțite răsări dinaintea lui un pahar cu *punch,* pe care îl bău îndată, tot fără să-şi dea seama. Juca două *robere*, găsi iarăşi un pahar de *punch* la îndemână şi-l bău şi pe acesta, tot aşa, nu însă fără a spune:

— E timpul, domnilor, să plec acasă. Zău că-i timpul!

Totuşi, se aşează iarăşi la partida doua. Între timp discuțiile din diferitele colțuri ale odăilor căpătară un caracter mai intim.

Cei care jucau *whist, erau* destul de tăcuți, pe când cei care nu jucau şedeau la o parte, tolăniți pe divane şi vorbeau de-ale lor. Într-un colț, un ştab-rotmistru[2], cu pipa în dinți, îşi potrivise o pernuță sub coastă şi începu să-şi povestească curgător şi pe îndelete aventurile amoroase, şi pusese cu desăvârşire stăpânire pe luarea-aminte a celor din jur. Un moşier, peste măsură de gras, şi cu mâinile scurte, aducând întrucâtva cu doi cartofi binecrescuți, asculta cu o mutră nespus de dulceagă şi-şi repezea din când în când mâna scurtă după spatele-i larg, ca să-şi scoată de acolo tabachera. În alt colț se pornise o discuție destul de aprinsă cu privire la instrucția de batalion şi Certokuțki, care până atunci ajunsese să pună de două ori valetul în locul damei, începu dintr-odată să se amestece în vorbă şi să strige din colțul lui: „În ce an?", sau: „Din ce regiment?" fără să bage de seamă că întrebarea lui se potrivea câteodată ca nuca în perete. În cele din urmă, cu puțin înainte de cină, jocul se sfârşi, dar se mai prelungi un oarecare timp în discuția lor, ca şi cum capetele tuturor ar fi fost pline de *whist.* Certokuțki, îşi aducea foarte bine aminte că de câştigat câştigase o mulțime de bani, dar că nu luase nimic în mână. Se ridică nedumerit de la masa de joc şi rămase mult timp în situația omului căruia îi lipseşte

batista din buzunar. În timpul acesta se servi la masă. Se înțelege de la sine că numai vinurile nu lipseau şi că, Certokuțki fără să vrea se simțea obligat să-şi umple din când în când paharul fie chiar numai de hatârul sticlelor, aflate în dreapta şi în stânga lui.

La masă, convorbirea se întinse din cale-afară şi urmă un curs oarecum ciudat. Un moşier, fost cândva în armată, pe vremea campaniei din 1812, începu o poveste cu o bătălie care nici nu avusese loc; după aceea, fără să ştie câtuşi de puțin din ce pricină, a luat dopul unei carafe şi l-a înfipt într-o prăjitură. Într-un cuvânt, ce s-o mai întindem? Erau ceasurile trei, când oaspeții începură să plece, iar vizitiii se văzură siliți să-i ia pe unii la subțioară ca pe nişte boccele cu cumpărături. Certokuțki şedea în caleaşca şi în ciuda aristocratismului său aşa de adânc, se înclina şi aşa de tare dădea din cap, încât ajunse acasă aducând în mustață doi scai.

Acasă, dormeau toți duşi. Vizitiul abia-l găsi pe fecior, care îşi duse stăpânul prin salon şi-l dădu în primire fetei din casă; şi Certokuțki abia se ținu după ea, până în odaia de dormit: se culcă alături de tinerica şi frumuşica lui nevastă; îmbrăcată într-un veşmânt de noapte, alb ca neaua, aceasta dormea întinsă într-o poziție cum nu se poate mai încântătoare. O trezi zgomotul prăbuşirii pe pat a soțului ei. Se întinse, îşi ridică genele, clipi repede din ochi de trei ori, şi-i deschise zâmbind pe jumătate supărată. Văzând, însă, că, de data asta, bărbatul ei nici gând n-avea să-şi manifeste tandrețea, se întoarse înciudată pe partea cealaltă, îşi puse pe braț obrazul plin de prospețime şi nu trecu mult şi adormi la loc.

Ceasul când se trezi tânăra stăpână alături de soțul ei care sforăia, nu era ceea ce se cheamă, la țară, *devreme.* Îşi aminti că el se întorsese pe la ceasurile patru din noapte, şi nu se îndură să-l trezească; îşi puse papucii de casă, comandați anume pentru ea de la Petersburg; rochia de casă pusă îndată se revărsă în falduri în jurul ei, ca o cascadă; intră în cabinetul de toaletă unde se spălă cu apă ca şi ea de proaspătă. Se apropie apoi de oglindă, se privi de vreo două ori

şi văzu că arăta în ziua aceea cât se poate de bine. Împrejurarea asta, după cum se vede fără prea mare importanță, o făcu să şadă în fața oglinzii cu două ceasuri mai mult ca de obicei. În cele din urmă se îmbrăcă foarte drăguț şi ieşi în grădină să se mai răcorească. Parcă anume se nimerise să fie o zi minunată cu care se pot lăuda numai verile sudului. Ajuns la amiază, soarele ardea cu toată puterea razelor sale, dar era plăcut să te plimbi la răcoare, pe aleile dese şi umbroase, iar florile, încălzite, îşi răspândeau întreit miresmele. Frumuşica stăpână uitase cu desăvârşire că se făcuseră ceasurile douăsprezece şi că soțul ei tot mai dormea. Prinse să audă cum sforăie doi vizitii şi un foraiter, care îşi făceau somnul de după masă în grajdul de dincolo de grădină. Ea, însă, tot mai şedea în aleea umbroasă; se uita către capătul aleii unde se deschidea vederea asupra şleahului celui mare; se uita cu gândul dus la pustietatea drumului pe care nu era țipenie de om; deodată luarea-aminte îi fu atrasă de un nour de colb care s-a ivit în depărtare. Se uită mai bine şi deosebi curând câteva echipaje. În cap, venea o caleaşca uşurică, cu două locuri şi cu poclitul lăsat în jos; în ea, şedea un general cu nişte epoleți groşi strălucind în soare, şi, alături de el, un colonel. După caleaşca aceea venea alta, cu patru locuri în care şedeau, în fund, un maior cu aghiotantul generalului, iar în față alți doi ofițeri; după a doua caleaşca, venea bine-cunoscuta droşcă a regimentului, pe care pusese stăpânire de data asta grăsunul de maior; după droşcă, într-un *bonvoyaj* cu patru locuri, şedeau patru ofițeri cu un al cincilea în brațe. În urma *bonvoyajului* călăreau trei ofițeri pe nişte cai murgi rotați, de toată frumusețea.

„Nu cumva vin la noi? se întrebă stăpână casei. Ah, doamne, dumnezeule! Chiar aşa-i, cotesc spre pod.” Scoase numaidecât un strigăt, pocni din palme şi o luă la fugă peste straturi şi răzoare de flori, de-a dreptul în odaia de culcare a bărbatului ei; acesta dormea dus.

— Scoală, scoală! Hai, scoală mai repede! – strigă ea, zgâlțâindu-l de mână.

— Ha? – îngăimă Certokuțki şi se întinse, fără, însă, să deschidă ochii.

— Scoală puişorule! Auzi, sau n-auzi? Ne vin nişte musafiri!

— Musafiri! Ce fel de musafiri? – După ce rosti cele de mai sus, Certokuțki mugi uşor, ca un viţel când caută cu botul, ugerul vacii. – Mmm… întinde gâtul puicuță să ți-l sărut.

— Pentru numele lui dumnezeu! Mai scoală mai repede, sufleţelule. A venit un general cu nişte ofiţeri! Ah, doamne dumnezeule! Ai un scai în mustață.

— Generalul? Cum aşa? A şi venit? Ce mama dracului înseamnă asta, că nu m-a trezit nimeni? Dar masa? Ce-i cu masa? Totu-i gata cum trebuie?

— Care masă?

— Cum aşa? N-am poruncit eu masa?

— Tu? Ai venit la patru dimineață şi câte nu te-am întrebat… dar nu mi-ai răspuns nimic. Nu te-am trezit, puişorule, pentru că nu dormiseşi deloc şi mi-era milă…

Stăpâna casei rosti cuvinte cu un glas nespus de galeş şi de rugător. Certokuțki se holbă la ea, şi cam un minut mai rămase în aşternut, lovit de un trăsnet. Apoi sări din pat numai în cămaşă, uitând că nu era deloc cuviincios.

— Of! Ce măgar sunt! – grăi el, plesnindu-se cu palma peste frunte. – Doar i-am poftit la masă. Ce-i de făcut acum? Spune-mi, sunt departe?

— Nu ştiu… Trebuie să ajungă într-o clipă.

— Sufleţelule… Ascunde-te. Ei, cine-i acolo? Tu eşti fato? Nu te teme, proasto! Ia fă-te-ncoa! Uite, îndată au să vină aici nişte ofiţeri. Să le spui că boierul nu-i acasă, că a plecat de dimineață şi că nu se-ntoarce toată ziua! Auzi? Să spună aşa şi – oamenii din curte. Hai, du-te mai repede!

Spunând astfel, Certokuțki apucă în grabă un halat şi fugi să se ascundă în droşcărie, cu gândul că acolo va fi în cea mai deplină siguranță. Se aşează într-un colț, dar îşi dădu îndată seama că s-ar fi putut să-l vadă cineva şi acolo. Dintr-odată, un gând îi fulgeră prin minte: „Uite, asta-i şi mai bine!” Într-o clipă, coborî scara caleştii aflată alături, sări înlăuntru, trase

uşița după dânsul, şi, ca să fie şi mai sigur, se ghemui în halatul lui, se acoperi cu burduful de piele peste cap şi amuți de tot.

Între timp, echipajele trăseseră dinaintea cerdacului.

Întâi se dădu jos generalul şi se scutură de colb, iar după el coborî colonelul, îndreptându-şi cu mâna penajul de la chipiu. Apoi, cu sabia la subțioară, sări din brişcă maiorul cel gras; după aceea săriră sprinteni din bonvoyaj sublocotenenții subțirei împreună cu praporcicul ținut până atunci în brațe; la urmă, descălecară şi ofițerii veniți țanțoşi pe cai.

— Boieru' nu-i acasă, – le spuse un valet în cerdac ieşit înaintea lor.

— Cum aşa, nu-i acasă? Dar totuşi vine la masă.

— Ba, nu vine deloc. E plecat pentru toată ziua. Se poate întâmpla să fie acasă mâine, pe vremea asta.

— Ei poftim! – spuse generalul. – Cum vine asta?

— N-am ce zice, straşnică figură! – zise colonelul râzând.

— Nu pricep, cum poate cineva face una ca asta? – urmă generalul cu nemulțumire. – Ptiu!... Drace... Dacă nu poți primi, de ce insişti să vie?

— Eu unul, excelența voastră, nu înțeleg cum poate face cineva una ca asta? – rosti unul dintre tinerii ofițeri.

— Cee? – i-o întoarse generalul, căci obişnuia când grăia cu inferiorii să întrebuințeze acest pronume interogativ.

— Am întrebat, excelența voastră, cum se poate purta cineva aşa...

— Fireşte. Ei, dacă s-a întâmplat să nu poți primi oamenii, dă-le de ştire sau nu-i invita.

— Nu-i nimic de făcut, excelența voastră. Să ne-ntoarcem acasă, – vorbi colonelul.

— Se înțelege că n-avem încotro. Da de altfel caleaşca o putem vedea şi fără dânsul. Cred că n-o fi luat-o cu el. Ei, mă! Ia vină-ncoace, frățioare.

— Porunciți!

— Tu eşti grăjdar?

— Grăjdar, excelența voastră.

— Ia arată-ne caleaşca nouă, căpătată de boier nu demult.

— Poftiți în droşcărie.

Generalul şi ofițerii se îndreptară spre droşcărie.

— Iacă, să-mi dați voie s-o trag puțin afară mai la lumină, c-aicea-i întuneric.

— Ajunge, ajunge. E bine şi aşa.

Generalul şi ofițerii făcură înconjurul caleştii şi-i cercetară cu luare-aminte roțile şi arcurile.

— Ei, n-are nimic deosebit, – spuse generalul. – O caleaşca şi nimic mai mult.

— Nu-i cine ştie ce de capul ei; – spuse colonelul. – N-are absolut nimic ca lumea.

— Mie, excelența voastră, mi se pare că nu face în ruptul capului patru mii – spuse unul din ofițerii tineri.

— Cee?

— Am spus, excelența voastră, că mi se pare că nu face patru mii.

— Ce patru mii? Nu face nici două! N-are pur şi simplu nimic. Dar, mai ştii poate c-o fi având înăuntru ceva deosebit… Ia ascultă, drăguțule: descheie burduful!

Atunci, dinaintea ochilor se ivi Certokuțki, în halat, şezând ghemuit cu totul.

— Aha! Aici erai? – rosti cu uimire generalul.

Şi spunând astfel, îl acoperi la loc cu burduful, trânti uşița şi plecă împreună cu domnii ofițeri.

Sfârşit

[1] Joc de copii. (N. trad.)
[2] Grad ofițeresc în trupele de cavalerie în armata țaristă, echivalent gradului de locotenent major. (N. red. rom.)